

Skötsel- och användningsplan för Söderskärs och Långörens skärgård

SAMMANDRAG

Planeringsområdets namn, läge och areal

Söderskärs och Långörens skärgård; Borgå skärgård; areal 18 297 ha, varav 18 076 ha är vatten. Planeringsområdet omfattar skyddsområden och områden som är reserverade för skydd på statens marker, statens allmänna vattenområde, privata skyddsområden samt Föreningen Nylands friluftsområdes område. Skötsel- och användningsplanen är inte bindande för de privata markägarna på planeringsområdet, utan har karaktären av en rekommendation.

I Beskrivning av nuläget

Med avseende på naturförhållandena kan planeringsområdet indelas i havs-, yttre skärgårds- och inre skärgårdszoner. Holmarna och kobbarna är till övervägande del trädlösa och klippiga, men det förekommer även åsformationer av sand. De största holmarna, Glosholm och Pörtö, är i huvudsak trädbevuxna. I området har hittats 9 olika naturtyper. Havsnaturtyperna har inte inventerats. Området är viktigt för skyddet av sjöfåglar och sälar samt som ett uppföljningsobjekt för sjöfågelfaunan.

Holmarnas kulturhistoria är starkt förknippad med lotsning och fiske samt krigshistorien. I området finns två fyrar: Söderskärs fyr och fyrruinen på Glosholm. Söderskärs fyrsamhälle är en värdefull byggnadsgrupp av riksintresse. Särskilt Pörtö och Glosholm har en betydande mängd anläggningar med anknytning till krigshistorien, såsom bunkrar.

Forststyrelsen och Föreningen Nylands friluftsområden håller först nu på att ta i bruk sina områden för rekreation, varför det ännu inte finns någon serviceutrustning för friluftsliv, naturturism eller information och guidning på planeringsområdet. På Mattlandet och Bastulanden bedriver ett privatägt företag turistverksamhet och antalet besökare uppgick till cirka 4000 år 2009.

II Centrala värden och hot

De viktigaste värdena är: Värdefulla marina organismsamhällen och skärgårdsfågelfauna, förekomst av direktivarter, värdefulla naturtyper, kulturarv med anknytning till sjöfartshistoria, Söderskärs och Pörtös kulturmiljöer samt skärgårdens naturlandskap, områdets lämplighet för båtliv och annan rekreation och naturturism till havs samt långa uppföljnings- och forskningsserier i fråga om skärgårdsfågelbeståndet.

Stora hotfaktorer mot naturen är riskerna för oljeskador samt eutrofiering och oreglerad eller överdimensionerad rekreation och turism. Avsaknad av användning och skötsel kan innebära ett hot mot kulturarvsvärdena.

III Målupställning

Planens målsättning

Planens målsättning är att trygga värdena i fråga om fågelskyddet, hindra främmande arter från att sprida sig, få bättre kunskap om naturen och besökarna på planeringsområdet, bygga serviceutrustning för rekreation och naturturism, vårda de krigshistoriska objekten och garantera besökarnas säkerhet samt hålla byggnadsbeståndet på Mattlandet-Bastulanden i skick och lämplig användning.

Vision för planeringsområdet

Planeringsområdet är helhet av marina skydds- och friluftsområden, där det värdefulla kulturarvet med anknytning till sjöfart, havs- och skärgårdslandskapet samt den ursprungliga skärgårdsnaturen bevaras för kommande generationer. Området utnyttjas på ett hållbart sätt för rekreation och naturturism.

Centrala lösningar i zonindelningen

Naturturism- och rekreationszonen med sin serviceutrustning består av tre separata områden: Mattlandet, Glosholm samt på Pörtö Makkaraudden som innehas av Forststyrelsen och Pörtö friluftsområde som ägs av Föreningen Nylands friluftsområden. Till grundzonen hör en del av holmarna inom Långörens naturskyddsområde, vattenområdena inom Långörens naturskyddsområde och Stor-Pellinge yttre hållar naturskyddsområde, kobbarna söder om Glosholm och Tunnholmens naturskyddsområde. Begränsningszonen omfattar Långören och kobbarna söder om holmen samt holmarna och vattenområdet inom Söderskärs privata skyddsområde med undantag av Mattlandet. Begränsningarna varierar från området till område, eftersom de följer de fredningsbestämmelser som gäller på naturskyddsområdena. På de naturskyddsområden som tillhör staten är målet dock att uppdatera skyddsbesluten och revidera fredningsbestämmelserna. Grundet väster om Långören är en zon med särskilda naturvärden, där det rekommenderas att man inte rör sig under fåglarnas flyttnings- och häckningstid. Det re-

kommenderas också att en hänsynsområde inrättas.

IV Förverkligande och åtgärder

När det gäller åtgärder som hänför sig till naturskyddet koncentrerar man sig på inventering av naturtyperna under vatten, regelbundna fågelräkningar på de viktigaste områdena, avlägsnande av främmande arter samt utveckling av samarbetet inom bl.a. övervakning och planering av oljebekämpningen. När det gäller skydd av kulturarvet är det primära att skydda och iståndsätta kulturarvet i synnerhet på Söderskär, samt att vårda de krigshistoriska objekten på Pörtö och Glosholm. Mål i anslutning till rekreationen och naturturismen är att vägleda användningen av området med skyltar och tavlor i terrängen samt att bygga serviceutrustning på Söderskär, Pörtö friluftsområde och Makkaraudden. Användningen av Glosholm för rekreativ ändamål avgörs i en separat åtgärdsplan. Rekreation på Pörtö och Glosholm förutsätter att det garanteras att de krigshistoriska objekten är säkra för kunderna. Föreningen Nylands friluftsområden utvecklar Pörtö friluftsområde som en del av nätverket av utfärdshamnar i Finska viken.

Skyddsbesluten om de naturskyddsområden som tillhör staten uppdateras och fredningsbestämmelserna revideras. Målet är att bilda ett naturskyddsområde av Långörens naturskyddsområde, de delar av Söderskärs naturskyddsområde som tillhör staten samt Pörtö Makkaraudden och Glosholm jämte kobbarna söder om holmen.

V Miljökonsekvensbedömning

De åtgärder som presenteras i planen syftar till att bevara naturvärdena och organisera användningen av området. Mera service och information i området leder till att friluftslivet och naturturismen ökar. De skadliga konsekvenserna av den ökade användningen minimeras genom att området indelas i zoner, antalet skyltar och tavlor i terrängen samt skyltar med landstigningsförbud utökas och övervakningen effektiviseras. Planen har ingen försämrande inverkan på de naturvärden som ligger till grund för att området utsetts till ett Natura 2000-område.

VI Uppföljning av planen

För uppföljningen av genomförandet av planen används indikatorer som godkänts vid Forststyrelsen.

Mera information om planeringen

Skötsel- och användningsplanen är målområdets långtidsplan beträffande markanvändningens strategi och linjdragning. Med hjälp av den förverkligas de målsättningar vilka stiftats i de lagar och förordningar som ligger som grund för områdena, samt även de målsättningar som fastställts för området skötsel och användning. Med hjälp av planen sammanfogas naturskyddets, rekreativ brukets och området övriga användningsformers målsättningar. Planeringsperioden är cirka 15 år.

Skötsel- och användningsplanen är i enlighet med Forststyrelsens och miljöadministrationens deltagande planering. Deltagandetillställningar och respnsmöjligheter ordnas under hela planeringsprocessen. Målsättningen är att erhålla så mycket information, kunskap och insyn som möjligt som grund för de beslut som berör skötsel- och användning. Med hjälp av diskussionen strävar man efter att erhålla ett allmänt godkännande för målsättningarna och åtgärderna samt skapa ett bestående samarbete och växelverkan mellan olika aktörer.